

Z GODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Točaj XXV.

V Ljubljani 20. kimovca 1872.

List 38.

Vabilo *)

duhovnom ljubljanske škofije.

25. sept. 1872. I. ob 5 popoldne naj se v semeniški jedilnici vsi, ki morejo priti, zberó na posvetovanje o načertu pravil za duhovsko podporno društvo v Danici naznanjenih.

Fr. Kramar,
kanonik in semeniški vodja.

Sveti Oče rimski mladni na mali Šmaren.

Na mali Šmaren je bila rimska mladina družbe čistega spočetja pri sv. Očetu. Okoli 2000 osób, kterih skerb je vedno moliti za rešenje sv. Očeta, se je bilo zbralo v dvorani „Knežnici.“ Ž živimi pozdravi, z enoglasnimi klici je ta dobra mladina pričakala sv. Očeta. Predsednik Vinko Marini je potem prebral kaj priserčno pismo verne vdanosti, Pij pa so ga prav dobrovoljno in pazljivo poslušali.

„Lepo in tolažljivo je, kar je zdaj bral ta pridni mladeneč“, pravijo na to sv. Oče; „vi hočete stanovitno moliti in sprostiti od Boga, da jenja toliko hudega, da Bog nas reši tolikih šib, ki nas tarejo, pa da naj se ne teptá več resnica, pravica in vsako načelo vesti in dolžnosti. Ali Bog to pripusti, moramo tolažiti se ter z vdanostjo reči: „naj se zgodi Božja volja.“

„Vender pa le stanovitno molite, in Bog bo poslednjič sprejel vaše ponižne prošnje, toliko boljker moliti se zamore po vsih krajih in v vsih priložnostih.“ Nato so jim sv. Oče dali kaj lepih naukov o molitvi... „Tudi vodenični je molil, ki ga danes omenja sv. evangelij, molil je sredi med veselimi gostijami, in Jezus Kristus ga je kar tam ozdravil“.

„Farizeji niso verjeli, da je dovoljeno v saboto zdraviti bolnega, kakor da bi bilo kaj nepripušenega in hudobnega kaki praznik čudeže delati. Toraj jim je Jezus Kr. po pravici rekel: Vi kačja rodovina! itd... Oh koliko vodeničnih je tudi dandanašnji. Vodenični so za nečimernostjo in prevzetnostjo, vodenični za lakomnostjo in roparstvom. Res, prevzetnost in lakomnost, korenina in deblo, to je hudo, ki naj huje tare sedanje družbinstvo. In kakor Jezusu Kristusu niso hotli pustiti, da bi vodeničnega ozdravil v saboto, tako se noče dopustiti, da bi se svarili toliki drugi, ki so okuženi z ravno to boleznijo. Je vodenica krivičnega grabeštva, vodenica je posestvo, ktero se jemlje od cerkvenega premoženja, vodenica so tatvine in ropi, ki se vedno berejo po časnikih“.

*) V „Novicah“ je po zmoti stalo 22. namesto 25. sept. Vr.

„Nočejo pa slišati o tem zemljoljubnem času, v katerem se je zgrešila vsaka duhovna misel. Ta rod gospoduje le po svojih dobičkih; toda ako pojde tako dalje, ako se ne bo povernilo k spolnovanju postave Božje, ako se ne bo jenjalo ropati, ako nočejo poslušati pravičnega očitanja: je verjeti, da to ljudstvo je zapisano v bukvah pogubljenja in zaverženja“ (anateme).

Se nekoliko nadaljevavši pretresljivi govor so zavili na praznik Marijnega rojstva, ki je veselje oznanilo vesoljnemu svetu, ktera se je prikazala kakor jutranja zarja, ki mir oznanuje, in ki je rodila nebeškega Kralja. „Prosimo to sveto Devico, pozdravljajmo jo bolj s srcem kakor z besedo, in obernjeni k nji rečimo: *Salve Regina*. (Češena Kraljica!) Pozdravljam te s tim ljudstvom (rimskim). Ti si mati usmiljenosti; poglej svoj Rim, poglej svoje ljudstvo; poglej, oberni svoje materne oči na to mesto, *illos tuos misericordes oculos ad nos converte* (svoje milostne oči oberni v nas); poglej groze, poglej toliko hudega, ki razdeva mesto, pač je vredno (vse to hudo), da ga razkropiš. Mati milosti, ti si močnejši od vojská, Kraljica nebes in zemlje; vse vse je tebi podverženo; daj nam zopet mir, reši nas tolikega zla, otni to ljudstvo tolikih nevarnost, in mi ti bomo darovali zahvalo in hvalo. Pridi, o Marija, pridi nam pomagat tudi v naši smertni uri, v kateri bomo svoje duše izročili v tvoje roke; ali v tej dobi nam pridobi serčnost, da zmagamo svoje sovražnike in potlej tebe hvalimo, blagrujemo za vselej v raj. — Nato so pričujočim podelili sv. blagoslov; mladina pa jih je zopet jela na glas preslavljati.

Ljubim malim družnikom bratovšine sv. Detinstva Jezusovega.

(Iz letnega sporočila preteklega leta.)

(Dalje.)

Iz tega sporočila svetega Detinstva hočemo se nekatere naznila misijonarjev priobčiti, da naši družbani spoznajo, kako dobro se obračajo njih darovi v otevanje in odgojevanje ajdovskih otročičev.

Posnetek iz pisma M. Thierry-a, lazariškega misijonarja, provikarja okrajine Pekinške do vodstva „sv. Detinstva.“

V Pekingu, 15. listopada 1871.

Družba svetega Detinstva je bila v tem namestništvu (vikarijatu) pred več leti vstanovljena in se čedalje bolj razširja. Štiri cerkve Pekinške in tudi manji misijonske okrajine imajo precej veliko družbanov. Kersanske družine tudi zmiraj bolj spoznavajo duha sv. cerkve v teh delih ljubezni, in svoje otroke radi v to družbo

vpisujejo, da bi jim Božji blagodar naklonili. So družine, ki jih same kakih dvanajst pridobijo. Nekaj soldov na mesec, to se jim zdi majhna reč, in darujejo jih z dobrim srcem.

God svetih nedolžnih Otročičev je za naše male Kitajce za praznik svetega Detinstva odločeni dan. Naša cerkev presvetega Odrošenika je združevališe. Navadno je o tem času zlo merzlo in tudi sneg; pa to nič ne dé, otročiči pri vsem tem z veseljem pritečejo, in k nogam Jezuska v jaslicah ležečega svoje darilca za svoje še revliše bratce prinašajo. Viditi je keršanskih mater, ki pridejo z dvema ali tremi otroci, z enim v naročji in drugi za njo stopa, ter se srečne štejejo, Jezusu Zveličarju jih darovati. Slovesnost sicer res ni tako bliščeča kot na Francoskem, pa vendar ni manj ginljiv razgled v sredi tega velikega, še prav ajdovskega mesta viditi kardelce malih kristjanov klečati okoli apostolskega vikarija in pesmi prepevati, kateri jih po opravljeni daritvi sv. maše s podbudnimi besedami ogovori, jih blagoslovi, in tiste obdaruje, kateri so za to pobožno delo narveči gorečnost pokazali. Vselej sem bil ginjen pri tem otročjem godovanju, in škofa viditi v sredi malega kardelca se mi je zdelo gledati Zveličarja, ki je rekel: „Dajte otročičem k meni priti.“ Ena okrojna je sama 216 frankov v ta blagi namen zložila, ki je pa imela pravega apostelja za oskerbnika; ta je bil Ou-Vincent, ki je preklega 21. rožnika (1870) v Tien-Tsing-u padel pod nožem zavratnih morilcev.

M. Ou-Vincent je v resnici ves zato górel, da se razširja sveto Detinstvo med njegovo čedo. Z opominovanjem in prizadevanjem je svoje kristjane vnel in spodbudil, da so vsako leto prav veliko umirajočih otrok kerstili. Ob času vsakoletnega obiskovanja se je srečnega štel viditi zaznamnjek tistih otrok, ktere so njegovi kristjani v nebesa pripravili, — potem jih je še bolj v nemal in vsakega nekoliko obdaroval.

Ti dobri ljudje, s tem oveseljeni, so obljubili prihodnje leto še več storiti. Ta keršanski misijonar je tudi z veseljem bral sporočila sv. Detinstva. Darežljivost in velikodušnost otrok francoskih in evropskih za zapušene otroke njegove dežele ga je močno ginila, ter je s tem tudi svoje kristjane v nemal. Kader je prišel v keršansko občino, je pripovedoval od otrok vélikega zahoda. Pravil je poslušalcem, kakó otroci neke od njih silno oddaljene dežele otroke kitajske ljubijo, ter je v zgledih kazal njih gorečnost in delavno ljubezen. Sramovati bi se mógli, je rekel, ako vse dela ljubezni evropskih otrok za naše kitajske otroke vidimo, in bi si ne prizadajali posnemati jih in darovati nekaj soldov, in ne pomagali sv. Cerkvi otevatí duše in telesa tistih nesrečnih otrok, ki so od ajdovskih staršev pri rojstvu zapušeni. Ktera družina bi ne bila v stani za svoje déte vsak mesec kak par soldov dati, da bi ga zasluženja tolikega dobrega dela vdeležila in blagodar dobrega Boga mu naklonila?

To ljubeznjivo prigovarjanje je ginilo serca in obudilo mnogo dobrih kristjanov, da so otroke v družbo sv. Detinstva vpisali. Tako je izverstni. P. Ou-Vincent vsako leto precej veliko nabral v imenovani namen. Ko sem ga poslednjič vidil, je bil zavolj tega dobrega vspeha silno vesel, in mi je rekel, da prihodnje leto se zanaša dvakrat toliko dobiti, in sicer ne le za sveto Detinstvo, ampak tudi za družbo v razširo svete vere; ker se je za obojno društvo ob enem pečal. Toda Bog je drugač naredil. Šel je v večnost s palmo mučenstva, da je plačilo prejel za svojo vnemo v odkupovanju zapušeni otrok. Kako neizvedljive so pota previdnosti Božje! P. Ou-Vincent je bil malo slaboten, veliko bolj utrujen od misijonskih del, in počitka potreben. Ker je bil njegov okraj blizo Tien-tsing-a, se mu je dovolilo v to mesto,

iti, da bi se odpočil, pa tudi da bi ondotnemu tovaršu pri podučevanju otrok pomagal. Še mesec dni ni ondi bil, ter je o grozoviti moritvi 21. rožnika bil vsmerten. Sirotišnica v Tien-tsing-u je bila namreč 21. rožn. 1870 od nadražene ajdovske derhali zažgana, otroci pa z usmiljenimi sestrami, z misijonarji in francoskim konzulom vred vsi pomorjeni. Tri mesce smo bili v vednem strahu potem tudi mi, ter smo mislili, kakó bi bežali ali se poskrili. Zdaj je spet mir, hvala Bogú! in z našimi misijoni spet gre delo naprej. (Dalje nasl.)

Beg iz ječe.

K spisu v poprešnjem listu „Klic iz ječe“ pripnimo zgled, ki prav jasno kaže, kakošni móžje so papeževi sovražniki in kaj se iz njih izveta, pa tudi kako se jim véasi posreči iz ječe pobegniti.

Novojorški časnik „Tribune“ naznanjuje, da v Mexiki so na sled prišli skrivni družbi, ki je stepena iz hudobnežev vsih narodov in se imenuje „Italia Rossa“ (rudeča Italija). Glavar te družbe je neki Peter Ceneri. In kdo je ta Ceneri? Bil je mesar v Bolonji. Kmali pa je postal zakletnik zoper papeževo vladó, potem je šel na tuje; klatil se je po Jutrovem s pretvezo, da z živino kupčuje, bil pa je preklican — razbojnik. Ko je bila Bolonja papežu ugrabljena, se je tudi grabež povernil in tam kradel, ropal in ubijal. Med 108 ll. 1863 in 1864 zapravljanimi hudodelniki je bil Ceneri poglavar.

Ta Peter Ceneri, ta puntar zoper papeža, je tedaj tudi glavar „rudeče Italije“ v Mexiki. Udje te družbe se imenujejo „kidnapers“, roparji otrok, in so navadni „briganti“, roparji, kakoršnih je polno po Laškem, odkar so se Italijani pričeli puntati zoper svoje vladarje in zlasti zoper sv. Očeta.

Napolitanski „Pungolo“ n. pr. pripoveduje ravno sedaj, da 20. avgusta sta dva „briganta“ seboj odpeljala bogatega kapitalista Dominika D'Emilijo iz Arpine, ko je z ženo in mlado hčerko šel iz cerkve. Eden je na deklico vstrelil, ker je bila zavpila, pa k sreči je ni zadel. Kdo vé, s kolikim denarom se bode bogati mož moral odkupiti, ako bo hotel rešiti se! (Lejte, vi berlavi sovražniki sv. vere, kakošne ljudi vi odrejate in nakopujete sami sebi na glavo, ker deržite s sovražniki sv. Cerkve in sv. vere, ker deržite z obrekovavci duhovstva po časnikih in drugod!)

Peter Ceneri, pravi „Unità“, je politišk (olikan) človek, in je zmeraj štel na to, da novo-šegna politika na Laškem in v Ameriki mu utegne pomagati ljudi moriti. 1. majnika 1862 je Peter Ceneri s peterimi tovarši v banki g. Jerneja Parodi v Genovi ukradel čez 800.000 lir. In čimú? Rekel je, da bo skupaj spravljaj potrebne denarje za pridobljenje Rima, zlasti ker je mislil, da se v banki Parodovi hrani „Petrov denar“, milošnje za sv. Očeta. Ali ni to „galant“ tat? To bi se ne mara dalo „opravičiti“? V Ljubljani saj nismo brez tacih, ki so bili o svojem času te misli, da se dá oropanje sv. Očeta „opravičiti!“ En časnik nam je dobro znan, ki je to terdil.

„Omikani tat“ jo je hotel potegniti na Jutrovo. Ali bankier Parodi je bil obljubil 60.000 lir, kdor bi tatove zasledil, in če tudi le enega samega izmed njih, in zasačeni so bili vsi. 8. majnika 1862 je izjadrala iz genovskega zavetnika barčica z imenom „Domorodna ljubezen“ (Amor patrio) proti Černemu morju po žita, in policiji je bilo naznanjeno, da na ti ladiji so iskani tatovi. Parnik „Montebello“ z 12 karabinjeri jo je popihal za to tatinsko „domoljubnostjo“ in okoli desetih zvečer jo je dosegel. Karabinjeri so zgrabili tatove, ki si niso upali nič nasprotvati, in gnali so jih nazaj v Genovo.

Ceneri je bil obsojen na galero za vse žive dni, in bil je kako leto v toplicah Cagliarskih na otoku Sardiniji. Nekomu vladinih gospodov je prišla muha prepekljati ga na suho. Doseže Livorno in prav zložno pobegne l. 1868. Ali kolikor koli se je govorilo o preiskavi, pa kdo mu je pomagal izmuzniti se, se vendar preiskavalo ni. Pa še več. Pravijo, ne le da je prosto ušel z galeje, temuč je tekal po Bolonji, obiskoval prijatle, lepo mirno svoje reči vravnal, iskal tovaršev za nove počenjanja in potem pokojno z Livorne odjadral proti Ameriki. Policija je imela takrat preveč opraviti s Fratri, Patri in redovnicami in se ni čuditi, da se je kaj tacega zgodilo.

Trije tovarši „Italije rudečkarice“ so bili zasačeni v Montielu in so bili še tisti večer obešeni. „Unita“ bi skor protestirala zoper „barbarski čin“? Kajti smertna kazen se ima odpraviti; niso se jim dovolile vstavne pravice, zlasti porota, v kateri bi se bile našle prilajšavne okolišine, in pozneje se vsim trem pustila prilika zložno pobegniti, kakor njih poglavar.

Takih „jetnikov“ ima čedalje več Italija zato, ker Nedožnega v ječi derži!

Vincencij Vovk,

bivši dekan v Metliki in kasneje župnik v šent-Rupertu na Dolenjskem.

(Spisal*) *Janez Müller*, župnik na Mirni pri šent-Rupertu.)

Sedanje sebične čase, ko vsakdo najraje skerbi le za se, malo kdo pa za druge, — vredno je, da počastimo moža, ki je za vse skerbil; vredno, da ga po njegovi smerti popišemo svetu na izgled, ker bil je svojega kraja sreča in dar Božji svoji srenji, ter je z djanjem živo pričal sv. Pavla zlate besede: „Ne iščem, kar je vašega, temuč vas — bil sem vsim vse, da bi vse Kristusu pridobil.“

I.

Vincencij Vovk je bil sin bogoljubnih kmečkih roditeljev v Gradu na Gorenjskem, rojen leta 1796. Sedem je bilo otrok, 3 bratje in 4 sestre. Brata sta dva bila duhovna: Vincencij in Jurij. Jurij je bil duhoven nemškega križanskega reda — ves čas ko je bil v tem redu, je bil župnik v Ormuži na Štajerskem. Anton je posestvoval v Gradu in bil oča frančiškana o. Engelberta.**) Sestri sti dve bili omoženi: ena na Brezjem, ki je bila mati rajnkega gosp. Antona Reša, metliškega župnika.

Mati je nadepolnega otročiča Vincencija pridno moliti učila in zanetila v njegovem mladem serci ogenj božje ljubezni, prižgala mu prave bogočastnosti svitlo luč, ki je Vincenciju svetila vse žive dni. Te prelepe čednosti je oča že z malim Vincencijem v djanji spleljeval; sami častiti gospod so večkrat pravili, kako so morali ob nedeljah in praznikih z očetom hoditi v cerkev; prva sta bila v cerkvi, zadnja iz cerkve. Tudi je po malem Ceneta brati učil že oča, ki je že takrat bil mož posebno učen med drugimi kmeti, in je vsako leto po enkrat prebral vse sv. pismo.¹⁾ Mladi Vincencij je

*) Pomogel je gosp. Lavosl. Gorenjec (Podgoričan), začasno kaplan v Slavini na Notranjskem. Pis.

**) O. Engelbert je bil nekoliko lét gimn. profesor v Novem mestu; ko pa je bila država menihe namestila s svetovnimi učitelji, dal se je sekularizirati in dobil je kaplansko službo v Mokronogu na Dolenjskem.

¹⁾ Gosp. bogoslovni profesor Kociančič o branji sv. pisma piše v Glasu šte. 9 nekatere nauke, ki naj jih tukaj pristavi vredništvo. Pravi pa:

a) Ker je skušnija cerkev učila, da branje sv. pisma v lastnem maternem jeziku nekaj zastran prederznosti ljudi, ne-

prišel šole že v Gradi; v nemške in latinske šole so ga dali v Ljubljano, kjer je bil tudi v bogoslovnici, prvi dve leti vneji — taka je tačas bila navada, ker v semenišči ni bilo prostora dosti — poslednji dve leti pa v semenišči. Posvečen je bil l. 1820. Novo mašo je pel v Ljubljani pri sv. Jakopu.

II.

Po slavno dokončanih šolah bil je nadepolni gosp. V. Vovk na prvo kaplan na Raki na Dolenjskem; gorečega duhovnega je vse častilo in ljubilo. Bil je na Raki za drugega, kasneje za prvega kaplana, po smerti gospoda župnika pa za namestnika; takrat mu je bil naj prijetnejši čas njegovega duhovskega življenja. L. 1827 je prejel župnijo v Černomlji.

III.

V Černomlji je bilo dela dokaj na duhovskem, še več pa se ga je kazalo na stavbenem polji, ker so bile vse cerkve potrebne urnega popraviljanja, pa tudi župnijska hiša in druga stanja. Ojačili so se gospod in podružnico za podružnico ali prenovili ali prav novo postavili, in kmalu je tudi župnija imela novo lice. Tako se je godilo do l. 1834. Tega leta pa v Metliki umerje dekan Derganec in g. Vovk poprosi za tačas največo župnijo ljubljanske škofije, in dobi jo.

IV.

V Metliko je V. Vovk prišel dekanovat v adventu leta 1834; tu pa je bilo še več dela. Le kmalu je o spraševanju vidil, da so verniki premalo podučeni v kerščanskem nauku. Ker so kerščanski nauk popoldne ob nedeljah bili začeli razlagati še le Baraga, ki so bili tukaj za kaplana, predno so šli za misijonarja v Ameriko, zato se je ta služba Božja ljudem v začetku kaj težavna zdela, zlasti tistim, kateri so bili silno daleč od cerkve. Veseli so bili, da so mogli vjeti sv. mašo in pridigo, če tudi pri sosednjih Vlahih, ali tako imenovanih starovercih, vsled česar so se v nekterih vašeh ljudje močno navzeli vlaškega duha. To so gosp. dekan kmalu spoznali in sprevidili, da z odrastlimi ljudmi se ne bode dalo kaj doseči; ali kmalu pravo zadenó: lotili so se mladine, kar je bilo zopet velika težava: v šolo — razen mestnih otrok skoro nikogar ni bilo; kateri pa so hodili, naučili so se nekoliko več mem tistih, ki niso hodili; ker uk je bil nemšk. Za tega delj je tudi malo kdo v duhovniji znal brati, ker je vsakdanji nauk bil malo koristen, pa predaleč je bilo otrokom. Gosp. dekan torej sklenejo vstanoviti nedeljsko šolo, da bi se kmečki ljudje učili brati; gosp. kaplanje so jim radi pomagali. Oglasilo se je bilo veliko otrok in tudi odrastlih ljudi; toda kamo z njimi? Učilnica je bila kmalu polna, sobe kaplanske tudi prenapolnjene, pa še jih je bilo mnogo, ki bi se bili radi učili. Urno gosp. dekan ob lastnih stroških postavijo novo hišo, da so prostor imeli za vse neučence — in potlej se je brati učilo veliko in malo po prvi sv. maši, pred veliko sv. mašo in po maši, pred keršč. naukom in po nauku. Po nauku pa so se le nekteri mogli učiti, — tisti, kateri niso bili predaleč domá, drugim pa ni bilo mogoče, ker so morali hiteti domú

kaj zastran zvijač krivovercev, navadno več škoduje kakor koristi; zato je Cerkev bolj ostro prepovedala tako branje, kakor nekaj v starejih časih. Tako beremo v tretjem pravilu imenikovem (III. regula indicis), ki govori od prestav sv. pisma, od krivovercev izdanih, ter določuje: „Prestave sv. pisma stare zaveze se lahko dovolijo učenim in pobožnim možem, kar imajo vselej škofje razsoditi; samo da se jih poslužujejo v ta namen, da Vulgato ložej umejo... Prestave sv. pisma nove zaveze, od krivovercev izdane, se nimajo nobenemu dovoliti, ker iz njih branja braveci prav malo koristi dobivajo, nevarnost pa je v njem velika.“

zbog silne daljave. Nekteri so se prav kmalu naučili brati; gosp. dekan kupijo cele kupe malih katekizmov, delé jih velikim in malim učencem, in kmalu je bil blez v vsaki hiši katekizem, ker je skoro povsod že kdo znal brati. Za izpraševanje po zimi so odločili: kdor hoče prejeti izpovedni listek, da mora ta in ta del katekizma ali dobro na pamet, ali vsaj dobro prebrati znati, in kateri otrok bode odločeni del tako ali tako znal, ponese tudi očetu in materi listek domú(?). Vse to je učenje močno pospeševalo. Kupili so tudi molitvenih bukvic in pridnim učencem dajali jih zastonj; kmalu je vse bralo

Potem takem so prepovedane vse prestave sv. pisma, napisane ed krivovercev, ali pa od takih, ki stojé v sumu krive vere, bodi si, da so v latinskem ali v kakem drugem jeziku.

Papež Benedikt XIV je nadalje prepovedal: „vsako sveto pismo, katero krivoverci natisnejo in izdajo, ali pa kateremu so oni svoje opombe in razkladanja pristavili.“ Pij VII je to prepoved še posebno priterdil. — Iz tega se posname, da tudi katoliško sv. pismo, katero krivoverci ali biblijska društva izdajo, ima se k prepovedanim prištevati.

b) Četerto imenikovo pravilo (4.ta regula indicis) govori od prestav sv. pisma, ki se na svetlo dajajo od katoličanov, glasi se pa tako le: „Ker skušnja uči, ako se vsem brez razločka branje svetega pisma dopušča, da pride od tod zastran človeške prederznosti več škode, kakor koristi, zato se ta reč škofom prepušča, da po nasvetu spovednika ali fajmoštra zamorejo dovoliti branje sv. pisma od katoliških pisateljev v materni jezik prestavljenega takim osebam, od katerih so prepričani, da bodo iz tega branja duhovno korist imeli. Dovoljenje ima biti pismeno. Kdor se prederzne brez takega dovoljenja tako prestavo sv. pisma imeti ali prebirati, njega ne more nobeden od grehov odvezati, ako ni poprej sv. pisma svojemu škofu izročil.“

Tudi to pravilo ne govori od branja sv. pisma v izvornih jezikih ali tudi v prestavah, samo da so katoliške; prepoveduje le branje sv. pisma v lastnem, maternem jeziku.

Branje sv. pisma v maternem jeziku ni nepogojno prepovedano. Škofje zamorejo dovoliti, da kdo, postavim, sv. pismo v slovenskem jeziku bere. Ali to dovoljenje veljá le za tisto osebo, ktera je dovoljenje dobila, in škof mora pismeno to dovoljenje dati.

Papež Sikst V pa je to oblast škofom dano zopet preklical in Klemen VIII je Sikstovo naredbo ponovil. Pozneje pa so škofje zopet, kakor poprej, to oblast zadobili.

V takem stanu je bila ta stvar do papeža Benedikta XIV. Ta papež namreč je odobril odlok imenikovega zbora (Congreg. Indicis od 13. junija 1757), ki se tako le glasi: „Ako so prestave sv. pisma v materni jezik od apostolskega Sedeža odobrene ali pohvaljene, ali pa če so izdane z opombami posnetimi iz svetih cerkvenih očakov, ali iz učenih katoličanov, tedaj so dopuščene.“ Ta odlok je bil zopet potrjen od papežev Pija VII Pija, Pija VIII in Gregorija XVI.

Potem takem je pripuščeno, da vsak kristjan brez greha lahko bere sveto pismo v svojem maternem jeziku, tedaj Slovenec slovensko, da je le taka prestava pohvaljena in odobrena v Rimu od sv. apostolskega Sedeža, ali saj da ima pristavljeno katoliško razlago. — Mi Slovenci imamo staro slovensko prestavo, tiskano v 16. stoletji, ali ta je prepovedana, ker jo je krivoverec poslovenil. — Druga novejša slovenska prestava svetega pisma, katero je Japel s tovarši na svetlo dal v začetu tekočega stoletja, je sicer od katoliških mož spisana bila in izdana, pa ni ne od sv. apost. Sedeža pohvaljena, in tudi nima nobenih opomb, nobenega razlaganja, tedaj tudi te prestave ne sme, po tem kar smo povedali, nobeden imeti ali brati, ako ni dobil od svojega škofa potrebnega dovoljenja. — Naj novejšo prestavo in izdanje slovenskega sv. pisma od leta 1856 do 1860 je pa vsakemu Slovencu prosto imeti in prebirati; res da nima odobrenja od apost. Sedeža, pa ima pristavljene opombe in zadosti dobro razlaganje v pravem katoliškem duhu.

pri službiBožji, katero so ljudjé tudi rajši obiskovali, ko so se bili nekoliko zdramili in iznebili duhovnega mertvila. To se je zmérom ohranilo, in jako radi so brali v cerkvi. Brati pa so se pozneje učili samo drug od drugega o zimskih večerih. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Volilni zborniki reda sv. Frančiška so 4. kim. 1872 na Kostanjevici storili nekatere prestave in spremembe. Izvoljeni so PP. nn. oo. tako-le:

O. Tadej Gregorič veliki oskerbnik (prokurator); — o. Nemez Smoković gvardijan za Tersat; — na Kostanjevico prideta o. Albin Bregar za lektorja sv. pisma stare zaveze in o. Leop. Simčič za vodnika bb. laikov; — v Ljubljani sta kaplana: o. Kalist Medič in o. Joahim Jereb, o. Jožef Bizavičar subsid.; — na Tersatu o. Odorik Vascotti vodnik klerikov novincev in bibliotekar; — Adjut Benigar prid. in vodnik bbr. laikov; — v Kamniku o. Florent. Hrovat šolski učitelj; — v Samoboru o. Gilbert Gravelj vodnik bbr. laikov; o. Pij Kopitar kat. glavn. šol in prid.; o. Gothard Bureš bibl. in subsid.; — v Klanjcu o. Kalas. Margreitner prid. in o. Frančišk Kopitar kooperator, vodnik laikov itd.; o. Barnaba Mužar prid.; — v Karlovcu: O. Avguštin Pernar bibliot., in o. Emerik Gunjak koop.; — v Brežicah Karol Šöpf organist; — v Jaski o. Ciril Simončič bibliot.

Visoko east. o. Salezij Volčič, veliki vizitator, so se 12. sept. povernili domu od obiskovanja samostanov frančiškanskega reda po Češkem, Moravskem in Poljskem, to je iz okrajn sv. Vaclava in žalostne Matere Božje.

Marsikaj so zopet vidili in skusili na tem dolgem popotvanji in gotovo bode zanimivo, ako nekatere pobirke, toda brez zveze in brez osnove, tukaj predložimo.

Potne pobirke iz dnevnika v. č. o. Salezija Volčiča. 21. jul. v Levovu. To je kaj lepo mesto s 100.000 prebivalci, 3 katoliškimi vikšimi škofi (latinskega, armenskega in greškega obreda), z mnogimi lepimi cerkvami in obilnimi redovi. Mesto ima lep tlak in hodiša za pešce iz rudečih kamnitih ploš, prav prijetne sprehajaljša po mestu; veliko poslopij ima kuprene strehe (opéka bi ne kljubovala zimskemu mrazu). Krog mesta so prijazni homci. Posebno zala je rutenska stoljna cerkev sv. Jurja, pa tudi latinska je kaj lepa. Levov je prav živo mesto. (Krakovo je nekoliko zanemarjeno.)

Bernska nadškofija ima 805.977 katol. prebivalcev; olomovška pa 1,381.717, k tem v Prusiji 118.425, tedaj skupaj 1,500.142 duš. —

V Pragi tehta sreberni altar sv. Janeza Nepomuka 36 centov. Okrog groba svetnikovega visi 23 srebernih svetilnic, 4 velike sreberne štatve stojé na altarji in veliko manjših angelcev, dva pa sta velika angela, ki kviško deržita rakev, nad katero je štatva svetnikova; ob pilih so 4 veliki angeli, in še veliko družega — vse iz srebra.

Prebivalstvo čveterih čeških škofijstev. Kraljevogradska ima 1,370.332 katoličanov, 49.392 nekatoličanov, 16.965 judov; Praško vsih skup 1,735.497; Litomeriško vsih skup 1,210.146; Budějoviško katoliških 1,110.081.

V Gostinnem (Arnau) v samostanu so 29. majnika 1872 duhovni imeli duhovski posvet (konferencijo). V kraljevogradski škofiji imajo vse dekanije po 2krat na leto take posvétovanja. Prašanja daje škofijstvo, in njemu se pošiljajo izdelki. V Gostinnem dobi o tej priliki samostan od vsacega župnika 2 gld. in od vsacega pomočnika 1 gl. za kostilo. —

Pri oo. Frančiškanih v Trebovih (Tribav) na Mo-

ravskem je znamenit, prav lep križev pot iz umetno zrezljanih podob, po 3—4 čevlje visokih. Vsaka postaja ima 3—4 podobe (postave). Križ Kristusov je do sežnja dolg. Podnožje vsake postaje so grudaste tla, in vsaka postaja je obdajana z železnim omrežjem.

Močna terdnjava in mesto Olomovec ima lepe cerkve, veliko vojašnic v bivših samostanih. Nekaj kloštrov je še v mestu. Zidano je mesto na pečino ob Moravi (Marh), ktera se lahko spusti v terdnavine prekope. Bogoslovcev je v 4 letnikih nekako po 200 na leto, včasih tudi več; pri 1,571.375 dušah to ni veliko. Prelepe so korarske hiše. Stoljna cerkev je precej častiljiva, gotiške podobe. Sedanji knez vikši škof namérja zidati bolj veličastno stoljno cerkev; prihranil je od svojih prihodkov že čez milijon za zidanje. Mesto ima lepe terge in ulice, ki so vse zvezene doli proti terdnjavi, zato se lahko snažne ohranijo. Prebivalcev ima do 20.000. Znamenit, kaj lep je prav visoki stolp na svetvalnici, pokrit s kuprom, sem ter tje pozlačen, spodaj ozališan s 4 majhnimi stolpiči. Majhne zastave se vijejo na vsih 5. stolpih.

S češkega brusa kaj. Kamnotiskarna (kamnotiskarnica); čekarna (čakarna, čakavnica, wartsaal); zahod (stranišče).

Premišelj (Przemisl) staro mesto v jutrovi Galiciji, ima do 16.000 duš; skor polovica je judov. Mesto ima še par samostanov; nekdanja jezuitovska cerkev je sedaj vojašnica. (Ložej, se ve, je bilo jožefinstvu samostancem vzeti, kakor pa samemu zidati.) Okolica je kaj prijetna. Semenišniki grejo k spovedi vsak teden. Kanoniki s škofom vred so posebno pobožni. V katol. rumenski cerkvi so tri prav lepe reči: 1. naj večji svetilnjak iz stekla v sredi cerkve; 2. prižnica v podobi obešene ladije, ki se zdi kakor bi bila zgorej z vervmi privezana; 3. sukane stopnice iz litega železa, ki iz cerkve na kor derže. Rumunsko-katoliške cerkve nimajo orgelj, slišal pa sem petje prav lepo in harmoniško.

(Konec prih.)

Stari terg poleg Loža. — 14. avgusta nas je zadela strašna nesreča, kar je že Danica popisala. Ni manjkalo joka in žalosti v toliki nesreči. 6. tega m. so nas pa zveselili novi fajmošter čast. gospod Blaž Lenček, ki smo jih željno pričakovali. Naproti so jim bili šli gospod administrator, župan in več veljavnih mož. Ko so se ob 6 popoldne bližali k nam, pozdravili so jih napervo zvonovi na Križni gori in strel iz možnarjev, potem iz Loškega mesta in zadnjič zvonovi farni; ko so se pripeljali do nas spremljevani še od čast. dveh gospodov, so se podali v cerkev obiskat presveto Rešnje telo. Bila je cerkev kaj lepo okinčana, napravljena sta bila dva slavoloka, eden v Ložu, drugi v Starem tergu pri šoli. Pri vmesovanji 8. t. m. je razun domačih gospodov bilo nekaj ptujih. Obloški gospod fajmošter so se posebno dobro obnesli s svojim govorom in nam močno vstregli. Povedali so med drugim, kako je že stara Loška fara, da se je nekdanj merila s Šempestersko v Ljubljani; potem so tri vprašanja pojasnili:

a) kaj bojo tirjali novi fajmošter od nas; b) kaj mi od njih; c) kaj bo Bog tirjal od obojih.

Ljudstvo je bilo do solz ginjeno; pri naslednji veliki sv. maši je pričujoča velika množica ljudstva vesela Boga hvalila, da nam je zopet dal dobrega pastirja. Bog daj, da bi nas pasli in vodili več lét zdravi in veseli po dobri paši, in mi ovčice radi slušali njihov glas, na zadnje pa da pastir in ovčice skupaj v nebesa pridemo.

J. Š.

Za Notranjce in Dolence v Danici nabirani denar je razposlan gospodom dekanom, fajmoštrom, kaplanom, nekaj s priloženo prošnjo za razdelitev, nekaj na posebne pisma in priporočila — tako-le:

V Semič 200 gl. g. dekanu; — v Postojno 140 gl. g. dek.; — v Cirknico 130 gl. g. dek., — v Leskovec 145 gl. g. dek.; — v Novo mesto 200 gl. p. n. gosp. proštu; — v Šmartin pri Litiji 120 gl. g. dek.; — v Kočevje 50 gl. g. dek.; — v Trebno 50 gl. g. dekansk. namestniku Jakliču; — v sv. Križ 30 gl. g. J. Grošelju; — v Orehek 40 gl. g. A. Domiceljnu; — v št. Rupert 60 gl. g. fajm.; — v Slavino za tam poseb. odločenih 8 gl. 50 kr. g. fajm.; — v Dolenjo vas 30 gl. g. fajm.; — v Račje 30 gl. g. fajm.; — na Suhor 50 gl. g. fajm.; — v Unec g. fajm.: 30 gl. 3 tol. po 2 gl. st. den., 2 tol. po 1 gl., 2 st. dvajs. in nekaj drobiža — skupaj 41 gl. 75 kr.; pozneje 2 gld., a. v., 1. ces. cekin in 1 tol. za 2 gl.; potlej še 4 gl. 80 kr.; — k sv. Duhu g. fajm. 60 gl.; — na Dobovec g. fajm. 24 gl. 24 kr.; — v Planino 25 gl. g. fajm.; — v Logatec 20 gl. g. fajm.; — v Begnje g. A. Ahčinu 20 gl.; — v Trebelno 30 gl. g. fajm.; — v Kostanjevico 30 gl. g. fajm.; — k sv. Trojici 20 gl. g. J. Veselu; — v Dragatuš 30 gl. g. fajm.; — v Harije 20 gld. g. A. Poni-kvarju; — v Podgrad 20 gl. g. fajm.; — v št. Lampert 20 gl. g. fajm. A. Umeku; — na Studenec g. fajm. z denarom za pogorelce vmes 122 gl. 93 kr.; — na Janče 17 gl.; — za Senožeče 10 gl. izročil g. dr. Blei-weisu v poravnavo za prejet lažnjiv bankovec, za kterega je bil pravega že odposlal; — k znesku od veselice katol. družbe (ktera je znesla 300 gl.) sem bil pridjal o razpošiljanji takrat iz nabirk Zg. Danice 15 gl.; — v 8. listu Zg. Dan. zaznamnjanih 20 gld. je bil tam omenjeni „rodoljub iz Ljubljane“ sam izročil gosp. Drobniču v Knežaku; — v Knežak g. A. Drobniču 11 gl.; — v Černomelj g. administ. 20 gl. 80 kr.; — do 3 gld. za marke pri odkaznicah itd. (Prosim poterjenja od gg., kateri ga niso še poslali, in pa opomina, ako bi bila kaka bistvena pomota.)

Tako tedaj je po Danici nabranih in razdeljenih blizo dva tisuča gl. a. v. Bog plačaj darovalcem, in daj, da bi obilno tehnilno obdarovanim!

Govor v katoliško-politiškem društvu v Konjicah 18. avg. 1872. (Konec.)

1. Na Francoskem je bilo gerdo razuzdano baburšče Pompadur, prešestnica kralja Ljudovita XV; da bi pa pobožno kraljico sleparila, se je svetnico hlinila, dasiravno je ljudstvo že s perstom za njo kazalo; ali ker od spovednika č. o. de Sacij ni odveze dobila, dokler pohujšanja ne popravi in kraljevega dvora ne zapusti, je strup in želo svojega napuha in serda spustila nad vse Jezusovce, neusmiljeno udelovaje ni poprej mirovala, dokler prešestni kralj Jezuitov iz dežele ne prežene.

2. Še hušji je divjal zoper Jezusovo družbo Portugalski minister Pombal, sirov in sebičen mož, zraven pa časti in blaga lakomen.

Da bi se nadležnih jezuitovskih svarjenj znebil, še več pa, da bi njihovega, kakor je besedoval, neizmerjenega premoženja se polastil, jih je na vso moč preganjal, na milijone zlatov je v njih pogubo potratil, dal je cele knjige polne laži, obrekovanja, zvijač in sleparij po svetu trositi zoper Jezuite; vse zločinstva je Jezuitom pripisoval, tako celo kraljemorstvo Henrika (Arha) 3. in 4., dasi je ravno pravi morilec Chatel še v smertni uri s prisego spričeval, da so Jezuiti popolnoma nedolžni; in kadar so mu vse te krivičenja spodletele, je svojega kralja Jožefa Manvela dal na videz napasti, in to poskušeno morstvo je na Jezuite zvernil. Ali ker so vse njegove sleparije na dan prišle, jih je po telovajski silovitosti iz dežele iztirjal; veliko je bilo pa tudi v grozovitnem trinoštvu po nedolžnem pomorjenih.

3. Znano je, kako prekanjeno je minister Kavnic na Dunaju pritiskal na slavovito cesarico Marijo Terezijo in kako umazanih knjižur in sleparskih zvijač se je

lotil, da bi tudi ona Jezusovo družbo iz avstrijskih dežel izgnala. Slišal sem praviti, da je Kavnic, kadar vse drugo obrekovanje ni vneti hotlo, cesarici čvekal, da spovedniki Jezusove družbe celo njeno spoved velikemu jezuitovskemu generalu v Rim naznanjajo; in ko ni hotla verjeti, je Kavnic neki na večer, ko je mislila M. Terezija k spovedi iti, dal njenega spovednika zapreti, in je nekega spovedniku podobnega posvetnega človeka v jezuitovsko haljo oblečenega v spovednico poslal, in potem celo spoved v Rim svojim pajdašem poslal, da mu je potem iz Rima zopet nazaj poslana bila, ter jo je cesarici pokazal; in na to vnebovpijočo sleparijo še le je Marija Terezija s solznimi očmi podpisala, da naj se Jezusovci iz vseh avstrijskih dežel preženejo. In čudno! ljudstvo in Jezusovci so se ločili z veliko pomenljivim glasilom: „Vse k večji časti Božji!“ Ne jeden glas se za-nje ni potegnil. Ali v čast Jezusovcem stoji zapisano, da v naslednji ostri preiskavi le nad enim udom Jezusove družbe nar manjšega madeža najti mogli niso. — In tako se je č. o. Jezusovcem godilo po vseh katoliških državah; povsod so bili pregnani.

Toda Bog svojih ljubljencev ne zapusti, če jim ravno pošilja ojstre poskušnje; tako je skerbel tudi za Jezusovo družbo. Ker so bili od vseh katoliških dežel zaverženi, se jih pa razkolniška rusovska cesarica Katarina usmili, in zapušeni sinom sv. Ignacija v svoji državi varno zavetje in pribežališče oskerbi. In jaz mislim, da Bog na to usmiljenje ni pozabil, kajti ravno Rusi so po božji previdnosti v naslednjih vojskah mogočnega Bonaparta premagali, pred katerim so vsi kralji po Evropi onemogli v prahu trepetali.

Ali kmalo so svetni oblastniki s kervavimi solzami obžalovali, da so svoje nar zvestejše podložne, svoje nar večji dobrotnike in nar terdnejšo brambo od sebe pahili; kajti francoski punt se je vnel in gorelo je po celi Evropi, pod sekuro je padla glava francoskega kralja Ljudevita 16. in nad pet milijonov Francozov je bilo pomorjenih, tudi portugalski kralj je moral v Ameriko bežati, knezi in kralji so kakor muhe padali s svojih prestolov, da je bilo strah in groza; povsod so kervave vojske, morije, pusti in glad ljudi pokončavali: — in kralji in podložni so bili prisiljeni k sv. Očetu Piju VII (stricu Pija IX) pribežati in jih ponižno prositi, da bi Jezusov red zopet poterdili, kar se je tudi zgodilo ravno v god sv. Ignacija, to je, 31. julija 1804, ravno tisto leto, ko je bil Napoleon I za francoskega cesarja kronan, kateri je bil kervava šiba Božja nemških luteranov. — Tako so častiti, od vseh pravičnih serčno zaželeni oo. Jezuiti zopet priromali v naše dežele, in večni Bog nam jih še dolgo ohrani!

Iz vsega tega, kar sem vam čisto ob kratkem povedal, moramo spoznati, da so č. oo. Jezuiti izverstni, pobožni in učeni možje, za kakoršne jih že sami lahko poznate; ne rečem, da so vsi svetniki, sej so tudi od našega mesa in od naše kervi; pa vender skorej vselej, kaderkoli se je njihovo djanje in nehanje še tako natančno preiskavalo, so bili od prvega do zadnjega nedolžni spoznani.

Pa zakaj vender jih tako zelo preganjajo in čertijo, bo marsikdo prašal? Ljubi moji! častiti očetje Jezusove družbe so bili od prostega ljudstva zmeraj ljubljeni, od poštenih kristjanov tudi drugovercev visoko spoštovani, kakor so še zdaj; le od peklenskih pošast, od brezvernih liberalcev in mnogih vstavačev so bili čerteni in preganjani, kakor so še zdaj; in sicer:

a) Zato, ker, kakor sem rekel, Jezusovo ime nosijo, Jezusu služijo, za Jezusa delajo in živijo; grešni svet pa Jezusa sovraži, psuje in preklinja; ker pa Jezusa samega ne more doseči, zato z Jezusovci vse to počenja.

b) Jezusovci so nar terdnejša bramba sv. Očeta rimskega papeža, tega pa svet sovraži in odpraviti želi; jezuitovska bramba mu je pa na poti, zato vpijejo: proč ž njo!

c) Jezusova družba je nar terdnejši zid sv. kersanske katoliške Cerkve, katero hočejo pa razrušiti in na njene groblje tako imenovane „državne cerkve“ pozidati (v katerih bi cesar ali kralj ali republikanski predsednik tudi papež bil); steber sv. vere, tega hočejo podreti in z brezversko sanjarijo nadomestiti; da bi pa to dosegli, hočejo naj poprej odstraniti Jezusovo družbo.

d) Jezuiti so bili in so še nar svetejši jéz zoper razširjanje luteranstva, kakoršnega grešni svet želi, zato Jezuite čerti in psuje.

e) Jezuiti v svetih misijonih in duhovnih vajah veliko veliko duš večnega pogubljenja otevajo; pokveke liberaluhi so pa na svoje bandero zapisali: mi nočemo kristjanov moriti, kajti oni bi z veseljem k smerti šli, ker vejo, da bi bile duše izveličane; ampak mi hočemo njih duše in telesa v pekel pokopati; potem le bomo zmožni svoj namen doseči; toraj morajo Jezuite čertiti, ki so jim na poti.

f) Jezusovci so pa tudi pobožni in tako učeni, da se uni z enim samim Jezuitom meriti niso v stani; zato jih strahovita nevošljivost sili do smerti jih preganjati in zatirati.

g) Jezuitovci so pa tudi nar zvestejši rodoljubi in nar iskrenejši državljani; kjer bi pa liberaluhi radi vse ljudi zapeljali in na svoje kopito nabili, drugje pa tudi kervavi punt vneli, kraljeve prestole prekucnili, države razbili in po svojem maliku prekovali itd., pa vse to jim ni mogoče, dokler so jim sovraženi Jezuiti v bran; toraj proč ž njimi!... In še več je enakih pregreškov, zavoljo katerih liberaluhi tudi še zdaj Jezusovce na življenje in smert preganjajo, in ker jih do sedaj še ne smejo moriti, tirjajo, da bi se iz držav iztirali in pregnali. Ljubi kat. bratje moji! mi pa nismo enakih misel, kaj ne, da ne? — Zato oporekamo, protestiramo zoper tako enostransko udelovanje sleparskih liberaluhov, ki se štulijo, kakor da bi bili oni sami gospodje v Avstriji, sami štibro plačevali in s svojo kervjo državo varovali; kaj ne, da hočemo zoper take tiče in pritepenice oporekati? (Klici: Ja, ja!) Zato v pričo Boga in celega sveta mi kat. družbeniki v Konjicah svoj glas povzdignemo, da ves svet našo terdno voljo zvé:

1. Mi oporekamo zoper iztiranje Jezuitov kakor katoliški kristjani, zato ker je očitno, da tako imenovana jezuitovska postava ne meri samo na-nje, ampak na celo sv. katol. Cerkev in na njenega poglavarja rimskega papeža.

2. Mi oporekamo zoper iztiranje Jezusove družbe kakor pošteni državljani, ki svojo domovino ljubimo, in torej ne moremo pripustiti, da bi se nam ona, ki toliko zaslug za našo Avstrijo ima, ki z nauki in lastnimi izgledi odrašene ljudi kakor mladino k zvestobi do Boga, do cesarja in domovine napeljuje, v tako resnem času odvzeta bila. V svobodni državi je napad na Jezusovce napad na vse državljane in noben človek si potlej ni več glave svest.

3. Mi oporekamo v imenu resnice in pravice. Pravica tirja, da se tožbe, ki tako strašno tehtajo, kakor so te zoper Jezusovo družbo, po postavi preiščejo, in nobeden ne smé obsojen biti, dokler ni bil zaslišan; kajti tudi nar večji razbojnik, tolovaji in roparji imajo postavno pravico, da se jim zagovornik dá. — Kar pa resnico zadene, se mi glasno zavarujemo zoper nesramni, nečloveški zistem: Le pridno obrekuj in dobro lagaj; vselej nekaj ostane (nad obrekovanimi); in tirjamo, da se zoper obrekovalce in černivce poštenih ljudi že tudi

meč c. kr. gosposke oberne, ker poprej ne bo mirú in varnosti v državi.

4. Mi oporekamo pa tudi v imenu časti in pravičnosti vsakega poštenega moža naše dobe, da Amerikanci, Avstraljci in drugi, kamor bodo pribežali pregnani Jezuiti, naši sini, ne bojo rekli: da smo vsi Evropejci okrutni divjaki in jezuitožerci; pa tudi naši zanamci, ki bojo sedanji žalostni stan Avstrije z drugimi očmi gledali, kakor sedanji slepci, bi nas kleli in psovali, ako bi se le en glas ne vzdignil zoper zmago laži, obrekovanja in krivice. —

Serčno me veseli, da smo vsi ene misli, zato se v bratovski ljubezni poslovim z našim geslom: Vse za vero, cesarja in domovino! Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Jozef Virk, Ločki.

Iz Postojne. Duhovnja Postojnskega terga je imela procesijo za sv. Očeta 5. avgusta, v dan Marije Snežnice, in sicer v podružnico Otok. Nepričakovano veliko prebivalcev iz vsih stanov se je bilo zbralo k pridigi in veliki maši prečast. gosp. dekana.

Senožeška fara je imela to opravilo na veliki Šmaren v podružnico Marije Device v terg Senožeški med prav velikim vdeleževanjem prebivalstva.

V Vremah se je ravno ta slovesnost opraeila na veliki Šmaren, in bilo je o tej priliki veliko ljudi pri sv. Obhajilu.

Omenjeni dan so tudi Hrenovice s Knežakom ob enem bile na Planini pri Mariji D. na božji poti.

Slavina je 15. avgusta z obletnico sklenila slovesnost za sv. Očeta. Prišle so v procesiji tudi občine st. Peter, Ternje, Matenja vas in Orehek.

Iz Amerike. Belle-Prairie, 23. jul. 1872. (Pismo preč. g. mis. J. Buh-a.) (Konec.)

Zdaj pa še kaj od Kranjcev. Kaj pa Kranjci počnejo v Ameriki, kakošne so njih domačije? Vem, da veliko na Kranjskem slišite od Amerike; eni hvalijo, eni grajajo, pa znabiti vsak ima svoj prav; kakor vsaka reč ima svojo solnčno in senčno stran, ravno tako tudi življenje v Ameriki. Imamo tukaj med Slovenci v kantonu Zvezdi* (Stearns County) dve misijonski seliši, ena se imenuje pri sv. Štefanu na Lomu; drugega pa imenujemo pri sv. Antonu Pad. v Kranju (ali okrajina Kranj, po angleško Township Krain), da nas spominja na domačijo. V vsaki okrajini ali „townu“ se tukaj vradniki izmed ljudstva volijo za eno leto, da opravljajo vradništvo, in vsako prihodnje leto se volitev ponavlja; ali se ravno tisti ohranijo, ali pa druge volijo po večini glasov. Cerkvico imamo že pri sv. Štefanu narejeno; „žegnovanje“ je bilo sv. Štefana dan zadnjo zimo; pri sv. Antonu jo pa še le letošnje leto delamo; se vé da, z delom gre le počasi, kjer ljudje sami morajo delati, denarja ni, da bi ptuje delavce zamogli plačevati; nekteri pa tudi na svoji kmetiji (klamu) ima, tako rečeno, dela več kot storiti zamore. Kdor ima čas, da drugod dela, si po navadi eden do dva dolarja na dan prisluži; torej si zamore kaj pomagati, pa mu delo doma zastaja. Drago je pa tudi vse. Včasi pa tudi nekteri plačan ni, ker pri najemanji zagotavljenja ni. Tedaj tudi tukaj je treba delati; brez dela nobenemu pečene ptice v usta ne letijo, kdor pa pridno dela in vé prav oberniti, si pa kaj hitro pomaga. Menim, da razun kakih dveh ali treh naših kranjskih družin so večidel vse revne sem prišle; eni so se še na poti pri družih zadolžili, ker niso dosti imeli popotnice, zdaj pa imajo lepe domovanja, sveta 80, ali eni celo 160 orál. Zemlje so zastonj, brez plače dobili od države. Naši Kranjci so si veči del v gojzdih svet izbrali, torej lesa imajo dovolj za lesene hišice, in pomagajo si eden drugemu hiše stesati in postaviti, potem si pri priložnosti prislužijo poljskega orodja in živine, in bolje se imajo kot na Kranjskem stari

kmetje, ker državna postava tem, ki svet na celini vzamejo, celo dovoli, da 5 lét nimajo davka plačevati od zemlje, ter si ložej pomagajo. Tako imamo takih kranjskih kmetov v Ameriki pri sv. Štefanu že lepo sosesko! Taki posestniki so: Anton Kapus (z Breznice), ki je tukajšni mežnar in ključar, Gregor Pogačnik, Anton Novak, Simon Prešern, Lorenc Rekar, Janez Rekar, Jaka Peternel, Gregor Peternel, Gregor Hlebanje — z Gorij; Janez Žumer, Andrej Simonič, Juri Simonič, Andrej Lipovic, Martin Ferčaj, Juri Plemelj, Blaž Legat — od Jezera, otoka Bleškega; Janez Škanter, s Kranjske gore, Janez Smolej, A. Mrak, Janez in Andrej Plenkuš, Tomaz Oman, z Lesec je Valentin Vovk, in še nekaj drugih. To so vsi hišni gospodarji, ki vsak ima svojo domačijo, pa niso vsi oženjeni, je jih pri sv. Štefanu kakih 10 hišnih gospodarjev, ki niso oženjeni, in tudi pri sv. Antonu kakih 8, ki so še samci. Pri sv. Antonu so pa posebno tile hišni gospodarji: Anton Gogala, mežnar in ključar, stareji sin; Anton Gogala mlajši z bohinske Bele, Slivnik Simon in Janez z zgornjih Gorij, Gašperlin Jožef iz Cerkelj, Balančin Matevž z Loke, Humar Martin in Kankelj Janez, Vajvoda Matija iz Kamnika, Urbašič Juri iz Doljega, Šifler Matija iz Žabnice pri Loki, Budnar Luka iz Zapoge, Tratnik France od Loke, Polajnar Jaka od Teržiča, Kocijančič Gregor z Gorij, Pevec Miha iz Šmartna pri Kranju, Kmetič Janez iz Komenda, Pogačnik Matija z Doljega, Černe Janez iz blejske Dobrave, Železnik Urh z Gorij, Zupan Jaka z bleške Dobrave, Terčaj Matevž z Gorij in drugi. Mavrin in njegov brat imata veliko štacuno v Kaltspring-u, sta z Dolenskih Poljan doma, in ravno tako Simonič ima veliko štacuno pri Richmondu, in za Richmondom je kakih 12 družin, veči del belih Kranjcev. Torej imamo tukaj v kantonu „Zvezdi“ Gorence in bele Kranjce. Kar Božja služba zadeva, zdaj imajo naši Kranjci enkrat na mesec misijon ali duhovna med sabo, da jih dušne dolžnosti spominja; pa upanje je, da bodo kmali imeli večkrat Božjo službo, ali znabiti tudi kranjskega duhovna med sabo.*) Svet je tam, kjer so sedanji Kranjci naseljeni, veči del ves pooran; je pa še veliko lepega sveta kaki dvé uri hodá proti zahodu od Little-Falsa, blizo Belle Prairie, kjer je moje stanovanje, in bi se lahko lep misijonski sedež napravil, ko bi se več pridnih družin naselilo. Ko bi me kdo za svet prašal, ali naj gre v Ameriko, ali naj na Kranjskem ostane, jest sveta „nobenega“ ne dam; samo povém, kako da je; zemlje neobdelane je tukaj še veliko, samo pridnih rok potrebuje, in sad obrodi, da se vsakteri lahko pošteno preživí; toraj tukaj beračev ne poznamo. Lenim se pa tudi tukaj bolje ne godi, kakor povsod na svetu. Komarji poletu tukaj pikajo, po zimi pa zelo zmerzuje, pa imamo upanje, da ko bo svet bolje obdelan, da komarjev več ne bo, kakor jih že v spodnjih obdelanih krajih več ni, in lesa imamo dosti za kurjavo. — Zdaj pa lep pozdrav domačim Kranjcem v Evropi od amerških Kranjcev. Z Bogom! Ti vedno vdani brat v Jezusu Kristusu

Jožef Buh, misijonar.

Razgled po svetu.

Rimsko. Liberalci so se une dni marsikaj lagali o rimskih zadevah. Lagali so, da je Antonelli obravnaval z ministrom Ricasoli-tom, da bi se papeževa vlada s sardinsko vlado kako pobogala (da bi se „modus vivendi“ našel); — lagali so zopet, da je zdravje sv. Očeta pretreseno: sv. Oče se pa v jezo in zamerzo liberalcev po-

*) Da bi pač res bilo, sicer se bodo vsi potujčili. Tudi je mi-liti, da bi se sveta vera bolje ohranila, ako bi domači zakone med seboj sklepali, kakor pa s tujimi. Nesreča je to, da nimajo Božje službe saj ob nedeljah in praznikih. Vr.

čutijo prav prav dobro; — lagali so, da je bolan tudi kardinal-deržavni tanjnik Antonelli; — lagali so, da je prašanje papeževega odhoda iz Rima na dnevnem redu, akoravno v Vatikanu živ človek na to ne misli. Vidi se, da liberalci so pravi junaki v lažéh, — ne bodi jim oponošena ta čast! —

Laška vlada v Rimu pridno razdira, kar nagrabi, in kar so drugi s težkim trudom v dolgih stoletjih doveršili. Njeni „buzuristavbarji“ so razdjali prelepi oratorijanski samostan, mojstersko delo Borrominovo; zdaj so se lotili Kvirinalu prizidanega „Palazzetto Pontificio“, v katerem je stanoval papežev véliki hišnik (Maggiordomo), in v katerem so bili 16. nov. 1848 puntarji msgra. Palma vstrelili. Prezidovaje take poslopja jih tako kerpajo, da žugajo razpasti in naj imenitniše dvore stare dobe gerdo kazé in kvečijo. — Poslednje dni je mestna gosposka duhovski oblasti iz rok iztergala oskerbniše „Božje previdnosti.“ To oskerbniše je vstanovil papež Klemen X l. 1675 za ubožne meščanske deklice in žene... — Stanovanja pod novo vlado se tako dražé, da ubožnim ni več izhajati. Zgodilo se je že, da družine, ki povišane plače za stanovanje niso več mogle plačevati, ko jim je bilo prodano pohišje, živé kakor „nomadi“ (pastirske ljudstva) po očitnih terjih.

Te dni je bil pri sv. Očetu grof Piančiani, predsednik društva zoper skrunjenje nedelje s kupčevanjem in hlapčevskim delom in poročal jim je o delavnosti tega društva. Iz tega sporočila je razvidno, da izmed 2600 prodajalnic (štacun) rimskega mesta jih je le prav čisto malo ob nedeljah odpertih, in teh malo so skoraj vse lastina tujcev, ki so na novo v Rim prišli. (O tej priliki ne smemo zamolčati, da je tudi v Ljubljani marsikaj graje vrednega in že enekrati je bilo slišati pritožb, da od nekaj časa so tu pa tam ob nedeljah odperte kake prodajališne vrata, ki so bile sicer o dneh Gospodovih zaperte. Vsak smé biti prepričan, da ne pri Bogu in ne pri ljudéh si z oskrunovanjem praznikov ne bo veljave pridobil; pa tudi tisti soldí, za ktere v dan Gospodov svojih reči izkupi, mu ne bodo obrodili blagoslova Božjega. Še marsikaj je tudi v drugem oziru graje vrednega, kar tiče oskrunovanja dni Gospodovih; Bog daj, da se vsakterim prizadetim vest zbudí ter odjenjajo od tega, kar ni prav.)

Jutrišnji dan, to je 20. kimovca bo dvé leti, kar sv. Oče v Rimu iz svojega stanovališa Vatikana še niso stopili v mesto k svojemu predragemu ljudstvu. Kakor jetnik so toraj med svojim lastnim narodom. Vječili so jih tujci, ki nimajo v Rimu nič zapovedati, nobene pravice. Vsakemu je znano, kako je bila sardinska vojska zoper vsako človečnost in pravico po turško priderla pred rimsko zidovje, je s kanonami prestrelila slavne „Pijeve vrata“, z vojaki vred se dervila velika, nesramna tuja derhal v mesto, zasramovala papeževe vojake in ostudno terpinčila, celo morila rimsko ljudstvo. Sardinski kralj se od tistega časa véde kakor bi bil on gospod rimskega mesta.

Kaj hudega in še nadalje krivičnega se je godilo od tistega časa, je sploh znano.

Španjsko. Amadej je boje rekel, da bo o shodu derž. zbora naznanil, da je pripravljen odstopiti, ako se prepriča, da ga narod noče. Zbor se je pričél 15. sept., o odstopu še nič govorjenja ni brati.

Iz Ljubljane. Slovenski ljudski učitelji imajo 24. in 25. sept. v Ljubljani svoj prvi splošni zbor. Ob osmih 24. je pri sv. Jakopu s v. maša, ob devetih zborovanje v Reduti. — Bog daj od tod obilnega sadú: kato-

liški deželi, katoliški mladini, in katoliškim učiteljem v korist!

Za enajstere Maticine odbornike nasvetvani gospodje so: 1. v Ljubljani stanujoči: dr. Jož. Poklukar, dr. Razlag, Fr. Sovan stareji, dr. Sterbenec, Iv. Tomšič, dr. Vončina; 2. zunanji: M. Herman, Fr. Kosar, Drag. Šavnik, dr. Tonkli, A. Winkler.

Iz Kamnika,*) 18. sept. Nekdo je iz našega mesta v „Slov. Narod“, št. 102, pisal sostavek, v katerem ni ne iskrice tega, kar se pisavska spodobnost imenuje. Toda o tem ne besedice več. Zavolj občinstva pa se mi potrebno zdi dopisne laži pojasniti. Pravi, da se pri nas „nemškutarstvo in vstavoverstvo“ s prižnice hvali; priliko k pisanju si je snél z moje pridige na cesarjev rojstni dan, ko sem razlagal dolžnosti podložnih do cesarja in njegovih namestnikov, in pravi, da jaz zaničujem naš narod.

Omenjene dolžnosti sem res razlagal, zato ker to za svojo dolžnost spoznám, če tudi ne v duhu dopisovalčevem, kateri pravi: „Zapoved vaša, g. dekan, da bi dajali bogu kar je božjega in cesarju, kar gre cesarju, je fraza, kakor je več drugih enakih;“ in potlej me podučuje, da te „frazé“ (!) nisem tolmačil „v duhu Kristusovem“, po katerem je parola mirú na svetu,“ temuč v pomenu, da naj bo „človečanstvo v večnem hlapčevstvu.“ Jaz sicer ne terdim, da bi se zmotiti ne mogel, vendar pa upam, da toliko vsaj vém Božjo besedo v duhu Kristusovem razlagati, kolikor „Slov. Narod“ in pa njegov dopisnik, toliko več, ker v razlaganji omenjenih dolžnost sem v poterjenje jemal še druge besede sv. pisma, zlasti sv. Pavla, in v zgled sem stavil Kristusa in perve kristjane.

Ker pa o obsegu pridig sploh zamorejo le oni bolj prav soditi, kateri so jih poslušali, sem pretečeno nedeljo s prižnice oznanil, da sem pripravljen dopisovalcu in vsakemu po sto forintov dati, kateri mi spriča, da sem katerikrat s prižnice ali kje drugej nemškutarstvo ali vstavoverstvo priporočeval, ali pa naš narod zaničeval, in sem pristavil, da dopisovalca očitno imenujem lažnika in obrekovalca, dokler mi ne skaže resnice svojega pisanja. Pa dasiravno si ljudje radi denarja prislužijo in bi ga tukaj kaj lahko si pridobili, če bi bil imenovani dopis resničen, se vendar nihče ne oglasi za obljubljeni stotine, in nihče se ne upa priznati za dopisovalca te korespondencije.

Ker me pa dopisovalec očitno imenuje zaničevalca našega naroda in priporočevalca nemškutarstva in vstavoverstva s prižnice, ga tudi jaz očitno povabim, naj mi z odkritim obrazom dokaže, da je resnica, kar je pisal; ako pa tega ne more, se sam naznanj za lažnjivca in obrekovalca.

J. Križaj, dekan.

Opomba. Mnogi spisi prihodnjic, ki so se zdaj mógli odložiti.

Duhorske spremembe.

V teržaški škofiji. G. Ant. Urbanac, nov. posveč., gre za duhovn. pom. v Šmarije (Monte) pri Kopru.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Po preč. g. kan. P. Urhu 1 tol. za 2 gl. v sr. — Neimen. roka 50 kr. — Neka oseba 1 gl. star. den., s prošnjo: naj Bog usliši našo molitev za rešenje sv. Cerkve. — Po preč. kan. P. Urhu 1 gld. —

Za pogorelce v Starem tergu. Prečast. gosp. kan. J. Volc 5 gl.

Za Čehe s povodnijo poškodovane. Po g. Ničmanu 1/2 gold. star den.

*) Samo po sebi se razumeva, da odgovornost za take polemike sprejemajo pisatelji sami.

Vr.